

HET MUZIKALE SPROOKJE VAN 70 JAAR EFTELING

4 UUR VIER!

De Efteling beleeft dit jaar haar zeventigjarige jubileum. Dat wordt samen met de bezoekers sprookjesachtig gevierd. Onder meer met een door de medewerkers gezongen en gemusiceerde medley in happy birthday-stijl met de fameuze Efteling-melodieën. Maar hoe integreer je deze '4 uur vier-soundtrack' nu naadloos in het diverse geluidslandschap van de Efteling? Daar zetten De Efteling en Generations met een maandenlange voorbereiding hun schouders onder.

Tekst: Ulco Schuurmans

Het 4 uur vier-moment is eigenlijk een gezamenlijk feestje van medewerkers met bezoekers om exact 16.00 uur. Hierbij gaan medewerkers op de muziek van hun eigen verjaardags-soundtrack op pad met toeters en feesthoedjes. Zo delen medewerkers en bezoekers in de feestvreugde. Een optimale en sfeervolle beleving van het jubileumgevoel. Maar hoe doe je dat nou, op hetzelfde moment, op zeventig hectare een verjaardags-muziek?

Dat klinkt eenvoudiger dan het is. De zeventig hectaren Efteling zitten vol met verschillende goed verborgen

geluidssystemen en er is ook vaak sprake van meerdere dedicated (bijvoorbeeld aan een attractie) gekoppelde audiozones. En als je dan overal in het sprookjespark de jubileummedley precies om 16:00 uur ten gehore wil brengen, vereist dit veel plannen, afstemmen en inregelen. De grote afstanden en overlappende geluidszones vereisen een nauwkeurige inregeling van delaytijden. Bovendien moeten de luidsprekersystemen ongemerkt in het landschap opgaan en niet met dissonanten de sfeer bederven. Een behoorlijk grote operatie van het eigen Technisch Ontwerp team en het bedrijf Generations.

SPROOKJES VERTELLEN

“De Efteling vertelt op enerverende wijze sprookjes”, zegt Stan Dingemans van de afdeling Technisch Ontwerp. “Dat is ook precies wat het publiek verwacht. Daarbij houden wij de techniek liever op de achtergrond. Het bezoe-kende publiek dient de evenementen zo optimaal mogelijk in beeld en geluid plus sfeersetting te beleven. Ervaar de sprookjes zoals jij dat wilt. Zonder de achterliggende technische voorzieningen op te merken.”

Geluid speelt een voorname rol bij het vertellen van de sprookjes. De juiste timing, goed passend bij de gebeurtenissen. De juiste verwachting, niet te hard en niet te zacht, de correct passende mix over meerdere kanalen (vrijwel alle audio in de Efteling is multitrack) en vooral geen verstoringen en onderbrekingen van de al aanwezige sfeermuziek. De soundtrack kan de evenementen en thema-settings maken of breken. Alles moet gewoon goed klinkend en perfect uitgevoerd zijn.

PADDENSTOELEN

Sinds de opening in 1952 speelt een kabouter het Menuet in G majeur, aus dem Notenbüchlein voor Anna Maria Bach, die in het bos doorklinkt door de paddenstoelen. “Wij kopen niet zomaar wat sounds in, maar laten het precies op maat en publiekssmaak maken”, legt Dingemans uit. Voor de eerste Winter Efteling (1999) werden aan het Klavecimbel muziekstuk kerstklok-

jes en chimes toegevoegd en werd het gehele stuk opnieuw ingespeeld door de destijds voor de Efteling nog nieuwe componist René Merkelbach. Het geluid zelf komt uit zelfontwikkelde paddenstoelluidsprekers. In feite was dit het eerste serieuze sfeersettende geluids-systeem in de Efteling.

SHOW&EVENTS PROJECT

Generations

Generations Sound / Light / Video specialiseert zich in het verzorgen van corporate events, live events en theaterproducties op de meest uiteenlopende locaties. Vanaf 2009 is Generations een van de vaste leveranciers binnen de Efteling, naast het verzorgen van de technische faciliteiten bij de tijdelijke parkentertainment-acts en het leveren van extra faciliteiten in de zomer en tijdens de Winter Efteling, beheren zij ook de techniek voor een drietal evenementenlocaties binnen de Efteling tijdens zakelijke bijeenkomsten. Naast de Efteling mag Generations bijvoorbeeld ook Red Bull, Dutch Grand Prix, Sportvibes en Flora Holland tot zijn vaste klantenkring rekenen.

OMSLAGPUNT WINTER EFTELING

Bij de realisatie (1999) en start (2000) van de Winter Efteling kwam er een grote omslag in het audiolandschap. Een aantal ingrijpende veranderingen: de verschillende systemen en weergavemogelijkheden werden onderling geïntegreerd. Samen met partners als Audio Electronics Mattijsen kwam er een centrale industriële aanpak voor het netwerk en de wijze van beheer. Daarnaast was het park nu het gehele jaar open en zijn er zowel vaste als op maat uit te breiden audio-systemen. Om dit alles te kunnen realiseren is een hecht team van eigen ontwerpers en systeemontwikkelaars. Engineer Bram van Sprang legt verder nog de nadruk op het park calamiteiten- en achtergrondgeluidssysteem. Via allerlei (verborgen) speakers op lanen en pleinen moeten we tegelijkertijd het aanwezige publiek en medewerkers kunnen informeren.

Dit basissysteem, dat vooral bedoeld is voor omroep- en achtergrondgeluid, dient regelmatig uitgebreid te worden voor (vast) entertainment en tijdelijke evenementen. Het hechte ontwerp- en realisatieteam werkt volgens Sander Koers (Generations) ➤

al zo'n dertien jaar vruchtbaar samen. "Altijd weer innovatief, publieksgericht, met kwaliteit hoog in het vaandel en een vlekkeloze integratie van de verschillende geluidssystemen", vertelt hij. "Wij koppelen in op het specifiek toegespitste park brede audionetwerk van de Efteling en met het daaraan gekoppelde VLAN van Generations."

Interessante feiten betreffen het slim kunnen afstemmen op het benodigde volume op basis van aantal aanwezige bezoekers. Alles natuurlijk binnen de afgesproken kaders met de gemeente. Optredens moeten ongestoord uit de verf komen. "Door toepassing van hoge kwaliteit geluidssystemen en vooraf gemaakte geluidspredicties voor alle entertainment locaties is de kwaliteit omhoog gegaan en het geluidsniveau omlaag."

MEGAKLUS

De beide Engineers Showtechniek benadrukten de omvang van de klus bij het optimaliseren van een geluidslandschap voor het belevend kunnen vertellen van sprookjes, sages en legenden door het gehele park. Het gaat om zo'n zeventig hectare aan met audio te bestrijken oppervlak. Door het organisch groeien van de Efteling en de ontwikkeling van de techniek stond dit aanvankelijk vol met verschillende systemen, variërend van automatisch kerende cassettedecks tot dedicated surround-sets op locatie.

In het verleden regelden de medewerkers de audio op de eigen werkplek. Intussen telt de Efteling nu ongeveer 3000 medewerkers en is werken met systemen in eigen beheer niet meer mogelijk en zijn installaties door de

Techniek en achtergrond

De geluidsinstallatie van de Efteling is bedoeld voor park- en achtergrondmuziek. Daar kwam de feestmuziek voor het jubileum bovenop. Meteen werd de heldere opdracht gegeven dat de feestmuziek zoveel mogelijk gasten moest kunnen bereiken maar niet de beleving van attracties op locaties mocht verstoren.

In 2018 werd de huidige parkinstallatie aangevuld met een calamiteitenomroep door Audio Electronics Mattijsen. Voor alle pleinen en lanen werden de benodigde (netjes verborgen) speakers centraal gekoppeld met het QSC Q-SYS-netwerk. Op basis van dit platform groeit dit audio netwerk hard en zijn diverse attracties en andere locaties (om)gebouwd en in huis geprogrammeerd. Een van de voordelen van het Q-sys systeem is de ingebouwde monitoring van speakerlijnen, versterkers en andere componenten. Dit draagt weer bij aan betrouwbaarheid en constante beleving.

In de zomer en tijdens de Winter Efteling zette het park aanvullende audiosystemen in. Vaste partner Generations kwam voor het extra versterken van het geluid op de grote pleinen aan boord. Zij verzorgen de vaste en tijdelijke audio op een groot aantal locaties.

Via een eigen Entertainment VLAN-netwerk heeft Generations verbinding met het afgeschermd centraal bestuurd park audionetwerk. Dit voor o.a. inkoppelen, monitoren, het streamen van audio, het ten gehore brengen in lanen of specifieke zones, muten en ducking. Volgens Sander Koers kunnen ze overal met gemak inrikken zonder dat er veel hoeft te gebeuren. Superhandig voor het flexibel ondersteunen van entertainment in een groot park als de Efteling.

Voor het project Het was een hele toer om de verschillende installaties van voor 2018 aan elkaar te koppelen. Q-SYS met als basis het QLAN-protocol waren als netwerk hart al aanwezig. Dit werd tijdelijk verder aangevuld met een aantal Dante devices.

Uiteindelijk ging het om het voorzien van geluid op meer dan 150 locaties variërend van lanen, pleinen, attracties, retail en horeca tot toiletten. Op veertien pleinen en lanen zijn extra luidsprekers geplaatst. Tezamen communiceren de ruim 40 betrokken DSP's naar 100 netwerkdeelnemers. Gecombineerd in 80 unieke Q-SYS en DANTE streams. Met gezamenlijke sturing naar 900+ speakers.

Per locatie of zone wordt bepaald wat wanneer te horen is. Zone-duckers met een delay van 1 seconde voorkomen echo's van elders uit het park. Eén seconde terug in de tijd met de start van de audiostart om 15.59.59, zodat het '4 uur vier-moment' van de jubileum-medley exact om 16:00 u te beluisteren en te vieren valt.

jaren heen grotendeels op industriële standaarden geautomatiseerd. Dat werd een grote inventarisatie op alle denkbare plekken. Wat staat waar en wat is er precies nodig? Voor het ten gehore brengen van het jubileumnummer vormt ducking, een belangrijk aspect om het jubileumnummer geluid waar nodig naar voren te halen en de gebruikelijke muziek weg te drukken. Via het audio netwerk word er centraal een multitrack stream verstuurd zodat op elke locatie de verhouding gekozen kan worden tussen zang, muziek of stilte. Bij al deze modificaties staat veiligheid voorop en moest de calamiteitsfuncties zoals omroep te allen tijde overleefd blijven.

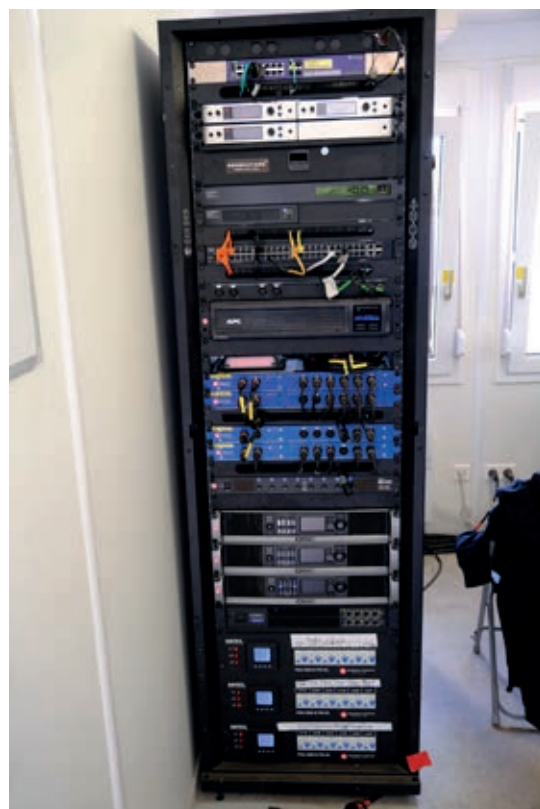
Het afgeschermd park audio netwerk zorgt voor alle benodigde verbindingen en het beheer. Dat beheer kan zowel centraal op vaste bemande regieplaatsen als remote via de daartoe geautoriseerde medewerkers. Het systeem is zo ingericht dat Generations lokaal op het park audio systeem van de Efteling kan inkoppelen, monitoren en bedienen. Via een separaat Entertainment VLAN-netwerk kan Generations remote monitoren en ingrijpen. Vrijwel alle geluidsinstallaties hebben hun eigen netwerkconforme DSP-configuratie. Die varieert van vrij simpel tot complex en inzetbaar voor meerdere audiozones. Zo kan de muzikale sprookjesbeleving precies op de eigen omgeving worden

aangepast. “Er ging veel tijd zitten in het uitdenken en de technische realisatie. Maar vooral het ter plekke perfect inregelen en soundchecken bleek een mega klus. Maar samen met mede engineer Luc Vermeulen en Generations collega Frank Zwinkels en Marc Kuiper een hele leuke klus.” vertelt van Sprang.

“Voorop staat dat het geluid gewoon moet kloppen en het juiste verhaal vertelt”, vertellen Koers en Dingemans. “Geen krakkemikkig gedoe. Dat geeft maar ergernis en afleiding van de sprookjesbeleving. Wij zijn trots op het verkregen eindresultaat, maar blijven altijd verbeteren!”

SIGNAALSTREAMS

Zoals gezegd bestaat het jubileumlied uit een op Happy Birthday gebaseerde medley van bekende Efteling-melodieën, gecomponeerd en op maat uitgewerkt door huiscomponist Merkelbach. Zang en muziek werden uitgevoerd door de medewerkers zelf. Om de weergave om exact 16:00 uur correct te starten zijn er meerdere signaalstreams nodig. Allereerst de vooraankondiging. Het publiek wordt geïnformeerd met voornamelijk grote omroepspeakers en de medewerkers pakken dan alvast hun feestspullen. Vervolgens zijn er een muziekstream en een vocale stream waar per locatie een balans is gemaakt. Op sommige locaties is alleen muziek fijner of toe-

passelijker. Als stuursignaal voor de lokale duckers sturen we een 1 kHz toon, deze wordt ook gebruikt om ongewenste zones “stil” te maken. Tot slot een tijdcode spoor voor onder andere een tijdelijk Pop-up sprookje. Voor het inregelen is er gestart met één seconde delay, om waar nodig tijdens het inregelen “vooruit” in de tijd te kunnen gaan, alles om een echo te voorkomen.

DE MEDLEY

Het voorstel voor de medley kwam van de medewerkers zelf. Zij hebben ideeën ingebracht over hoe het zeventigjarige jubileum samen met het publiek te vieren. Daarop volgde de opdracht naar de huiscomponist, die de muziek in lengte moest laten passen bij het doel, het verhaal en de gebeurtenissen. Hieruit kwam de eerste ruwe content voort. Vervolgens zijn we dat op locatie gaan uittesten, mixen en afregelen. Ook hier het multitrack aanleveren van de audio. Kortom, pakkende custom-sound voor het neerzetten van het sprookje. Het juiste geluid speelt daarbij een voorname rol, zoals het 4 uur vier-moment treffend laat horen. De uitgekiende techniek mag het werk op de achtergrond doen, maar de uiteindelijke beleving door het publiek nimmer uit het oog verliezen. En dat is de Efteling met Generations wel toevertrouwd. <